

Motion till riksdagen 2024/25:2410

av **Magnus Resare (M)**

Åtgärder mot vrakplundring

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i motionen om att se över möjligheten att ta fram förslag på åtgärder med syftet att motverka vrakplundring och åverkan på det maritima kulturvattnet i svenska vatten och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I svenska vatten finns tiotusentals vrak efter sjunkna skepp. En del saknar något större historiskt värde medan vissa i princip kan bedömas såsom ovärderliga, både ur forskningshänseende men också i ett kulturhistoriskt perspektiv. Vasaskeppet är ett sådant exempel. Osmundvraket är mindre känt men såsom svenskt 1500-talsskepp fullastad med dåtidens järnråvara osmund utgör det ett i det närmaste unikt industrihistoriskt dokument fruset i tiden i snart 500 år. Ett annat exempel är vraket efter skeppet Resande Man som lastades fullt med skatter för att förhandla och mäkla fred efter långvarigt krig mot Polen och för att alliera sig mot Ryssland.

Det finns gott om liknande skepp på havsbotten som genom arkeologi och forskning kan fylla alla de luckor som inte går att läsa sig till i dåtidens bevarade skrifter. Kanske hur ett vardagligt föremål såg ut eller annat.

Samtidigt är det värdefullt för Sverige att människor får chans att se och njuta av fornfynden. Om det sker på rätt sätt berikar det och skapar intresse för forskningen kring Sveriges militära, industriella och handelshistoria.

Få svenskar hade väl tänkt tanken att gå in på Vasamuseet och bryta loss en bit av relingen. Vissa dykare väljer dock att göra det från sjunkna skepp av samma kulturhistoriska värde. Inte bara det, även kanoner, mynt, pipor, grytor, tyger och så vidare, plockas upp ur djupen som souvenirer. Föremål som både kan besitta stora ekonomiska och historiska värden.

Det här är föremål som tillhör hela det svenska folket och det är föremål som ska ligga kvar på botten tills en forskare beslutar annat. På samma sätt som vi inte skulle acceptera att någon grävde ut gamla gravhögar eller knackade loss hällristningar för att pryda den öppna spisen i sommarstugan.

Ett stort problem är att den som plockar upp ett föremål från botten inte riskerar något strängare straff. Samtidigt som skulle en forskare ha plockat upp samma föremål från botten och lagt i en monter på ett museum och någon krossat den och gått ut med saken hade denne kanske dömts till grov stöld och ett långt fängelsestraff. I det senare fallet hade inte svenska folket gått miste om de forskningsmässiga värdena varför det tidigare fallet objektivt kan anses vara allvarligare.

Det finns dock hopp. Goda samarbeten initieras nu mellan myndigheter såsom museum, marinen, kustbevakning och polis. Genom samarbete lär man och hjälper varandra att hålla koll längs de svenska kusterna. För att se hur vi som lagstiftare kan hjälpa till ytterligare skulle dock en utredning behöva tillsättas för att ge en övergripande bild av vilka verktyg som behöver vässas eller införskaffas.

Magnus Resare (M)